

ביאור בדרך אפשר

1 הַחֲדָשׁ הַזֶּה חֹדֶשׁ נִסָּן יִהְיֶה לָכֶם לְבִנֵי יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית חֲדָשִׁים
 2 וְגוֹ', הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנֵה וּמִבֵּיא כ"ק אֲדָמוֹר ה'צִמַח
 3 צֶדֶק בְּמֵאֲמָרוֹ מֵאִמֵר חֲסִידוֹת שְׁלוֹ 'דְּבוֹר הַמִּתְחִיל' הַפּוֹתָה בַּפֶּסוּק
 4 זֶה 'הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם...' מִשְׁנַת תְּרַכ"ו³ שְׁאֲמָרוּ קִדְּם
 5 הַסְּתַלְקוּתוֹ⁴ קִרְבֵּה לְיוֹם הַסְּתַלְקוּתוֹ
 6 (ב"ג נִסָּן אוֹתָה שְׁנֵה וְהָרִי הַשְּׁנֵה
 7 הִיא שְׁנַת הַמֵּאָה לְהַסְּתַלְקוּת-
 8 הַלּוּלָא שְׁלוֹ) מָה שְׁפָתוֹב
 9 בַּמְדָּרָשׁ⁵ "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם",
 10 הָדָא הוּא דְכְּתִיב⁶ זֶהוּ שְׁכַתוֹב
 11 "אֲשֶׁרִי הַגּוֹי אֲשֶׁר ה' אֱלֹקָיו,
 12 הָעַם בְּחָר לְנַחֲלָה לוֹ",
 13 מִשְׁבַּחַר הַקֶּבֶ"ה בְּעוֹלָמוֹ קִבַּע
 14 בּוֹ רֵאשִׁי חֲדָשִׁים וְשָׁנִים,
 15 וּכְשֶׁבַחַר בְּעַקְבֵּה וּבְנִי קִבַּע בּוֹ
 16 רֵאשִׁי חֲדָשׁ שְׁלֵ גְאוּלָּה, שְׁבוֹ
 17 בַּחֲדוּשׁ נִסָּן נִגְאָלוֹ יִשְׂרָאֵל
 18 מִמִּצְרַיִם, וּבּוֹ בַּחֲדוּשׁ נִסָּן
 19 עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, שְׁנִאָמְרוּ⁷
 20 "בִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
 21 אֲרָאָנוּ נִפְלְאוֹת" בַּגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה
 22 לְבוֹא, וְהִרְמִינן בֵּין גְּאוּלָּה מִצְרַיִם
 23 לַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה מִלְּמֹד גַּם כִּי כִשֵּׁם
 24 שֶׁהִי צֵאָה מִמִּצְרַיִם הִיטָה בַּחֲדוּשׁ נִסָּן
 25 כֵּן גַּם הַגְּאוּלָּה הַעֲתִידָה לְבוֹא תְּהִיָּה
 26 בַּחֲדוּשׁ נִסָּן.

**בס"ד. שבת פרשת ויקהל-פקודי,
 פרשת החודש, מברכים החודש
 ניסן, ה'תשכ"ו**

(הנחה בלתי מוגה)

1 הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם רֵאשִׁית חֲדָשִׁים וְגוֹ',² וּמִבֵּיא
 2 כ"ק אֲדָמוֹר ה'צִמַח צֶדֶק בְּמֵאֲמָרוֹ
 3 'דְּבוֹר הַמִּתְחִיל' זֶה מִשְׁנַת תְּרַכ"ו³ שְׁאֲמָרוּ קִדְּם
 4 הַסְּתַלְקוּתוֹ⁴ (וְהָרִי הַשְּׁנֵה הִיא שְׁנַת הַמֵּאָה
 5 לְהַסְּתַלְקוּת-הַלּוּלָא שְׁלוֹ) מָה שְׁפָתוֹב בַּמְדָּרָשׁ⁵
 6 "הַחֲדָשׁ הַזֶּה לָכֶם", הָדָא הוּא דְכְּתִיב⁶ "אֲשֶׁרִי
 7 הַגּוֹי אֲשֶׁר ה' אֱלֹקָיו, הָעַם בְּחָר לְנַחֲלָה לוֹ",
 8 מִשְׁבַּחַר הַקֶּבֶ"ה בְּעוֹלָמוֹ קִבַּע בּוֹ רֵאשִׁי חֲדָשִׁים
 9 וְשָׁנִים, וּכְשֶׁבַחַר בְּעַקְבֵּה וּבְנִי קִבַּע בּוֹ רֵאשִׁי חֲדָשׁ
 10 שְׁלֵ גְאוּלָּה, שְׁבוֹ נִגְאָלוֹ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּבּוֹ
 11 עֲתִידִין לְהִגָּאֵל, שְׁנִאָמְרוּ⁷ "בִּימֵי צֵאתְךָ מֵאֶרֶץ
 12 מִצְרַיִם אֲרָאָנוּ נִפְלְאוֹת".

ביאור בדרך אפשר
 37 רְבוּתֵינוּ ז"ל¹¹ בַּמִּשְׁנָה מְזַכְּרִין יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּלִילוֹת, דְּהֵינּוּ
 38 גַּם בְּלִילוֹת, וְצָרִיךְ לְהִבִּין מָה נִשְׁתַּנָּה בְּמָה שׁוֹנֵה וּמִיּוֹחַד גַּם
 39 יְצִיאַת מִצְרַיִם מִכָּל שָׂאֵר הַנְּסִימִם שְׁלֵא הִזְהַרְנוּ עֲלֵיהֶם
 40 לְהִזְכְּרֵם כָּל כְּףָה, וְאִילוֹ עַל יְצִיאַת מִצְרַיִם יֵשׁ צִיּוּר מִיּוֹחַד לְהַזְכִּיר אוֹתָה
 41 וְהַמְצוּוֹה הִיא גַּם בְּלִילָה?
 42 וּמִתְחִיל לְכָאֵר הָעֲנִין דִּי יְצִיאַת
 43 מִצְרַיִם, שְׁעַל-זֶה אָמְרוּ
 44 חֲכָמֵינוּ ז"ל¹² "בְּכָל דּוֹר
 45 וְדוֹר חֲזִיב אָדָם לְרֵאוֹת אֵת
 46 עֲצָמוֹ", וְהַמְצוּוֹה הִיא לְהַזְכִּיר אֵת
 47 יְצִיאַת מִצְרַיִם בְּכָל יוֹם בְּבִקְרָה
 48 וּבְעָרְבֵה, כְּאִילוֹ עֲכָשִׁי הוּא עֵת
 49 יְצִיאַת מִצְרַיִם, וְעַל כֵּן אוֹמֵר
 50 אֲדָמוֹר ה'צִמַח צֶדֶק בְּמֵאֲמָר הַנוֹכַח
 51 שְׁיִשְׁנוּ גַּם הָעֲנִין דִּי יְצִיאַת
 52 מִצְרַיִם בְּרוּחַנִיּוֹת לְמַעֲלָה
 53 בְּעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים, וּכְמוֹ כֵּן
 54 לְמַטָּה בְּנַפְשׁ בְּעַבְדוֹת הָאָדָם,
 55 כְּפִי שְׁהוֹלֵךְ וּמְבָאֵר.
 56 וְהָעֲנִין בְּזָה, בִּיאור הַמְשַׁמְעוֹת שֶׁל
 57 יְצִיאַת מִצְרַיִם לְמַעֲלָה בְּרוּחַנִיּוֹת
 58 וּבְעַבְדוֹת ה' בְּנַפְשׁ הָאָדָם דְּהֵנָּה
 59 כְּתִיב¹³ "מָה יִפִּית וּמָה נַעֲמָתָה
 60 אֲהַבָּה בְּתַעֲנוּגִים", שְׁמָזָה
 61 מֵאֲהַבַת ה' בְּרִנְגָה שֶׁל "אֲהַבָּה

27 (ב) וּמִמְשִׁיף אֲדָמוֹר ה'צִמַח צֶדֶק
 28 בְּמֵאֲמָרוֹ⁸ שְׁיֵשׁ לְהַקְדִּים
 29 הַקְּצוֹר מִהַדְּרוֹשׁ מֵאִמֵר חֲסִידוֹת
 30 ב'תּוֹרָה אוֹר'⁹ סֵפֶר מֵאִמֵר
 31 אֲדָמוֹר ה'זֶקֶן (סְבוּ, אֲבִי אִימֹר, שֶׁל
 32 ה'צִמַח צֶדֶק) עַל פְּרִשׁוֹת הַתּוֹרָה
 33 בַּחֲמוּשִׁים בְּרֵאשִׁית וּשְׁמוֹת עַל
 34 הַפֶּסוּק¹⁰ "לִכְן אָמֹר לְכִנִּי
 35 יִשְׂרָאֵל אֲנִי ה'וְהִי צֵאָה מִמִּצְרַיִם
 36 אֲתָכֶם", שְׁמִבֵּיא שְׁם מֵאֲמֵר

1) מאמר זה הוא חלק ממאמר ד"ה החודש הזה לכם תרכ"ו (כ"ה ב"פתח דבר" לקונטרס "מאמר החודש הזה לכם - תרכ"ו"). וראה גם השיחה בקשר להמאמר (תורת מנחם - התוועדות חמ"ו ס"ע 234 ואילך). 2) בא יב, ב. 3) נדפס באוה"ת שמות ע' רסד ואילך, ובקונטרס כפ"ע (ב' ניסן תשכ"ו) - בתוספת איזה הערות ומ"מ מכ"ק אדמו"ר שליט"א שנדפסו בהתחלת הקונטרס. 4) כן נרשם בא' הביכילאך שבו נמצא מאמר זה (בוכ' 87-שניידערמאן"). 5) שמו"ר פט"ו, יא. 6) תהלים לג, יב. 7) מיכה ז, טו. 8) בהבא לקמן - ראה גם ד"ה החודש באוה"ת בא ח"ח ע' ב"תתקכ ואילך. ד"ה הנ"ל תשי"ז (סה"מ תשי"ז ע' קעד ואילך). פלח הרמון ע"ס שמות ע' סו ואילך. 9) וארא נו, ב. 10) וארא ו, ו. 11) משנה ברכות יב, ב. 12) משנה פסחים קטז, ב. תניא רפמ"ז. 13) שה"ש ז, ז. וראה גם ד"ה החודש עזר"ת (סה"מ עזר"ת ע' קלה ואילך). ד"ה הנ"ל תשי"ד. תשי"ט (סה"מ תשי"ד ע' קכב ואילך. תשי"ט ע' קנו ואילך).

החודש הזה לכם ראש חודשים וגו'

ביאור בדרך אפשר

1 בתענוגים" נַעֲשֶׂה לְמַטָּה בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם עֲנִין הַשְּׂמֵחָה בְּקִיּוֹם
 2 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׂמֵחָה שֶׁל מִצְוָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב¹⁴ "עֲבֹדָתָ
 3 אֶת ה'וַיְהִי אֲלֵקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב כֹּל" (לשון הפסוק
 4 הוא "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבב מְרֹב כֹּל
 5 ועבדת את אוֹיְבֶיךָ", ובתיאור (פרק כ"ו)
 6 נאמר: "ונודע לכל פירוש האר"י ז"ל
 7 על פסוק זה". ומבואר על כך ב'לקוטי
 8 תורה' (פרשת תזריע): "דלכאורה
 9 משמע אף-על-פי שעובר אלוֹקִים רק
 10 שאין העבודה בשמחה וטוב לבב אזי
 11 יומשך העונש ועבדת את אוֹיְבֶיךָ. וזה
 12 אינו מובן, כי מפני מה י"ה העונש
 13 המר הזה מחמת חסרון השמחה לבד?
 14 אך העניין כמו שכתוב כי אדם אין
 15 צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא
 16 ומחמת זה נמשך העונש, ואף-על-פי
 17 כן, אילו הי' עובד את ה' בשמחה של
 18 מצוה, הי' גדול כוח שמחה זו שמעורר
 19 השמחה למעלה כביכול והיא מבטלת
 20 הדינים... מה שאין-כן תחת אשר לא
 21 עבדת בשמחה...". ופעמים רבות
 22 הפסוק מובא בחלקו, כמו כאן -
 23 "עבדת את ה' אלוֹקֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב
 24 לֵבב מְרֹב כֹּל", להדגשת המעלה
 25 והחשיבות הגדולה שבשמחה של
 26 מצוה) שְׂוָהוּ הַשְּׂמֵחָה שֶׁל מִצְוָה
 27 נובעת מִצַּד גְּדֹל מַעְלַת גְּלוֹי
 28 אִוֵּר אִי־סוֹף בְּרוּף־הוּא
 29 לְמַטָּה שְׂנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי קִיּוֹם
 30 הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת, שְׂוָהוּ נַעֲשֶׂה
 31 יוֹתֵר מְרֹב כֹּל, שְׂוָהוּ "רוב כל"
 32 הַם תַּעֲנוּגֵי עוֹלָם הַבָּא, דְּהֵינּוּ
 33 כָּל הַתַּעֲנוּגִים הַרוּחָנִיִּים דְּגַן־
 34 עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן וְגַן־עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן,
 35 וְכַמְבָּאָר בְּמָקוֹם אַחֵר¹⁵
 36 שְׂבִירֹב כֹּלִי נְכַלְלִים כָּל הַגְּלוּיִם שֶׁל הָאוֹרוֹת הָאֱלוֹקִיִּים שְׂוָהוּ
 37 שְׂעִתִּידִים לְהוֹיָה בְּמִשְׁפָּחָה נִי אֲלָפִים יוֹבְלוֹת מִבְּאֵר בְּסַפְרֵי קַבְלָה כִּי
 38 כִלְלוֹת מִשְׁךְ הַזְּמַן הוּא חֲמִישִׁים אֶלֶף פַּעֲמִים חֲמִישִׁים שָׁנָה, יוֹבֵל, וּמִבְּאֵר
 39 הַשְּׂוָהוּ הוּא גַם לִכְךָ שֶׁזוֹהוּ הַמַּסְפֵּר הַכִּלְלִי שֶׁל הַעֲלִיּוֹת מְדוּגָה לְדִרְגָּה, בְּכֹל
 40 שְׁנַת שְׂמִיטָה יֵשׁ תַּעֲלּוֹת שֶׁל הַעֲלִיּוֹת (הַשְּׂמִיטָה נִקְרָאת "שְׁבַת לַה" וּבִשְׁבַת
 41 יֵשׁ עֲלֵי שֶׁל הַעֲלִיּוֹת) וְהֵרִי כֹל יוֹבֵל הוּא שְׁבַע שְׂמִיטוֹת (בְּהוֹדוּנוֹת מְסוּיֵמָה
 42 אָמַר עַל כֵּךְ הִרְבִּי (לְפִי רִשִׁימָה לֹא מוּגַהֵת): בְּעֵינֵי נִי אֲלָפִים יוֹבְלוֹת, כְּתוּב
 43 הַשְּׂעוֹלָם זוֹהוּ הוּא שְׂמִיטָה שְׁנִיָּה וְאַחַר כֵּךְ יֵשׁ שְׁבַע שְׂמִיטוֹת וְאַחַר כֵּךְ בֹּא
 44 הַיּוֹבֵל, וּבְנוּעָה לְשְׂמִיטָה הִרְאֵנוּ מוּבָא בְּחִסְדוֹת שְׂמִיטָה הַרְאֵנוּ (סֵפֶר

ביאור בדרך אפשר

45 התמונה) סברו שזהו שבעת אלפים שנים ("שמיטה") בגשמיות, אבל האר"י ל'
 46 אומר שזהו ברוחניות, עולם התורה, מדת החסד, ובהמשך לשמיטה הראשונה
 47 באות ד' שמיטות, ומובן שהכוונה לו' מידות, ושבע פעמים שבע זהו יובל
 48 אחד, ומה נעשים נ' אלפים יובלות, ועל שמיטה הג' כתוב שיה' ריבוי הטוב,
 49 כי זהו כנגד ספירה הג' מידת התפארת,
 50 אבל חוץ ממילים ספורות אלו לא
 51 מצאתי הסבר. והרבי הוסיף: ענין נ'
 52 אלפים יובלות נרמז באור החיים פרשת
 53 בהר, וגם בשערי גן-עדן מר' יעקב
 54 קאפיל שהי' בזמן הבעל-שם-טוב,
 55 והצמח-צדק מביא אותו כמה פעמים).
 56 וְעֵנִין זֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי
 57 הַהִתְבּוֹנְנוֹת בְּמָה שְׂפָתוֹב¹⁶
 58 "כִּי נִשְׁגָּב שְׂמוֹ לְבָדוֹ, הוֹדוֹ
 59 עַל אֲרָץ וְשָׁמַיִם", הֵינּוּ,
 60 שְׂכָל עֵינֵי הָאוֹר הָאֱלוֹקִי מָה
 61 שְׂנַמְשֵׁף מִלְמַעְלָה לְמַטָּה וּמֵאִיר
 62 עַל אֲרָץ וְשָׁמַיִם - אֲרָץ זֶה
 63 גַּן־עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן, וְשָׁמַיִם זֶה
 64 גַּן־עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן - אִינוּ אֵלָּא
 65 הוֹדוֹ וְזִיווֹ שֶׁל שְׂמוֹ, הֵינּוּ,
 66 לֹא הֵשֵׁם עֲצוּמוֹ אֲלֵא הָאֲרָה מוֹעֲטָה
 67 בְּלָבָד מִבְּחִינַת שְׂמוֹ, שְׂוָהוּ
 68 מְדַת מַלְכוּתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ־בְּרוּךְ־
 69 הוּא, הָאֲחֵרוֹנָה וְהַתַּחְתּוֹנָה מְעַשֵּׂר
 70 הַסְּפִירוֹת שְׂעִל־יְדֵי הִירִידָה שֶׁל הָאוֹר
 71 הָאֱלוֹקִי לְבַחֲבִינַת מַלְכוּת יֵשׁ הַתְּהוֹוֹת שֶׁל
 72 הָעוֹלָמוֹת, שְׂוָהוּ מְלֶךְ שְׂמוֹ מְלֶךְ
 73 עֲלֵיהֶם, הֵרִי שֵׁשׁ קֶשֶׁר מִיּוֹד בֵּין
 74 הַשֵּׁם לְעֵינֵי הַמַּלְכוּת ("שְׂמוֹ מֶלֶךְ")
 75 וְטַעַם הַדְּבַר שְׂכָל מָה שְׂנַמְשֵׁךְ לְמַטָּה
 76 הוּא רַק הָאֲרָה מוֹעֲטָה מִבְּחִינַת שֵׁם
 77 וְאִפְּלוֹ לֹא הֵשֵׁם עֲצוּמוֹ הוּא כִּי גַם
 78 שְׂמוֹ נִשְׁגָּב לְבָדוֹ, וְהוּא נַעֲלָה
 79 וּמְרוּמָם מִלְּהוֹיָה נִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלָּה לְמַטָּה,
 80 וְרַק הוֹדוֹ וְזִיווֹ שֶׁהֵם הָאֲרָה מוֹעֲטָה שֶׁל שְׂמוֹ הוּא הַנְּמִשְׁפָּחָה
 81 מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה וּמֵאִיר עַל אֲרָץ וְשָׁמַיִם, גַּן־עֵדֶן הַתַּחְתּוֹן בְּחִינַת
 82 "אֲרָץ" וְגַן־עֵדֶן הַעֲלִיּוֹן בְּחִינַת "שָׁמַיִם".
 83 וּמוֹסִיף ה'צִמַח צְדָק', שְׂוָהוּ לְפָרֵשׁ עֵנִין זֶה (שְׂגַם שְׂמוֹ
 84 נִשְׁגָּב לְבָדוֹ, וְהוּא נַעֲלָה וּמְרוּמָם לֹא נִמְשָׁךְ וּמִתְגַּלָּה בְּאֲרָץ וְרַק הוֹדוֹ
 85 וְזִיווֹ שֶׁל שְׂמוֹ הָאֲרָה מוֹעֲטָה מִשְׂמוֹ מֵאִיר עַל אֲרָץ וְשָׁמַיִם)
 86 עַל־פִּי מָה שְׂפָתוֹב בְּבִאֵר לְדְרוֹשׁ זֶה¹⁷ שְׂוָהוּ מַלְכוּת
 87 עֲצוּמָה שְׂוָהוּ בְּחִינַת שֵׁם כְּאִמּוֹר ב' בְּחִינַת חִיצוֹנִיּוֹת
 88 וּבְחִינַת פְּנִימִיּוֹת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב ב'זִהָר הַרְקִיעַ' מְהֵאֲרִיז"ל

(14) תבוא כח, מז. 15) ראה תו"א תצוה פא, ג. 16) תהלים קמח, יג. 17) תו"א שם נח, ד.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 **יִרְשׁ פְּרֻשֶׁת בְּרֵאשִׁית, בְּפֶרוֹשׁ מַה שֶּׁפְּתוּב**¹⁸ בשירי השירים
 2 שהקדוש-ברוך הוא אומר על נכסת ישראל "כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחוֹחִים כְּמוֹ
 3 פֶּרַח נָאֵה שֶׁנִּמְצָא בֵּין קִרְצִים וּמַעֲלָתוֹ נִיכְרֵת וּבֹלֶטֶת כֵּן רַעֲיָתִי גּוֹ", ומבואר
 4 בכתבי הראי"ה ש'על-פי הסוד הכוונה לכך שְׁבַחֲנִית חִיצוֹנִיּוֹת הַמְּלָכוֹת
 5 **שִׁיּוּרְדַת לְבְרִיאָה-יְצִירָה-**
 6 **עֲשֵׂיהָ לְהַחְיֹתָן,** כמבואר בתורת
 7 החסידות שבכל דרגה יש פנימיות
 8 וחיצונית. והפנימיות היא עניינה
 9 ותוכנה ומהותה של הבחינה עצמה ומה
 10 שיורד ממנה לדרגה הבאה אחריה
 11 ב'סדר השתלשלות' של האור האלוקי
 12 מלמעלה למטה מדרגה לדרגה הוא רק
 13 החיצונית שלה, וכך גם במלכות
 14 שבעולם האצילות שיורדת ומשפיעה
 15 חיות לעולמות בריאה-יצירה-עשייה
 16 שלמטה מעולם האצילות, רק חיצונית
 17 המלכות היא הנמשכת ולא הפנימיות,
 18 **זֶהוּ עֲנֵן שׁוֹשְׁנָה** חיצונית
 19 המלכות רציניות כאשר היא נמשכת
 20 ויורדת **בֵּין הַחוֹחִים,** עולמות
 21 בריאה-יצירה-עשייה שהם כ"חוחים"
 22 לגבי עולם האצילות. **וּבַחֲנִינָת**
 23 **פְּנִימִיּוֹת הַמְּלָכוֹת שְׂאִינָה**
 24 **יּוֹרְדַת כָּלֵל,** הוא בחינת
 25 **רַעֲיָתִי. וְעַל-פִּי־זֶה יֵשׁ לּוֹמֵר,**
 26 **שֶׁנִּשְׁגָּב שְׁמוֹ לְבָדוֹ זֶהוּ**
 27 **פְּנִימִיּוֹת הַמְּלָכוֹת,** אותה בחינה
 28 בשם עצמו שאינה יורדת ונמשכת
 29 מעולם האצילות לעולמות שלמטה
 30 מהאצילות **וְהוּדוֹ וְזִיווֹ שֶׁל שְׁמוֹ**
 31 **שֶׁנִּמְשָׁף עַל אֶרֶץ וְשָׁמַיִם,** ומאיר
 32 בבחינת השונות ב'גן-עדן, כאמור,
 33 **הֵינּוּ חִיצוֹנִיּוֹת הַמְּלָכוֹת**
 34 שיורדת ומאירה בעולמות בריאה-
 35 יצירה-עשייה.
 36 **וְזֶהוּ שְׁקִיּוֹם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת**
 37 **הוא נַעֲלָה יוֹתֵר מִ'רוֹב כָּלֵל'**
 38 **שֶׁהֵם הַתַּעֲנִיגִים דְּגֶן-עֵדֶן**
 39 **הַתַּחְתּוֹן וְגֶן-עֵדֶן הָעֲלִיּוֹן,**
 40 כאמור, בתורת החסידות מפרשים את
 41 הפסוק "עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל" כמובן זה
 42 שעבודת ה' על-ידי קיום התורה והמצוות בעולם הזה נעלית יותר מאשר

(18) שה"ש ב, ב. 19) ראה גם ד"ה החודש עטרות; ה'ש"ת (סה"מ עטרות ע' שגכ ואילך; ה'ש"ת ע' 20 ואילך). ועוד.
 (20) יתרו כ, ב. ואתחנן ה, ו. 21) ראה ראב"ע יתרו כ, א. מאמרי אדמו"ר האמצעי ויקרא ח"א ע' תא. וש"י.

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

- 1 מאַרְץ מִצְרַיִם, וְלֹא נֹאמַר אֲשֶׁר בְּרֵאֵתִי שָׁמַיִם וָאָרֶץ, שְׁזָהוּ
2 בְּרֵאֵת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ "יֵשׁ מִ"אֵין", דָּבָר מִלֹּא-דָבָר הִיא פְּלֵא וְחִידוּשׁ
3 גְּדוֹל יוֹתֵר מִיִּצְיַאת מִצְרַיִם, וְאִם כֵּן הוּא מִלְּמַד יוֹתֵר עַל גְּדוּלַת ה'.
- 4 וְאֵף שֶׁהֶעֱנִין דְּבִרְיַאת שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִזְכָּר בְּהִמְשָׁךְ עֲשָׂרַת
5 הַדְּבָרוֹת, שְׁזָהוּ מֵה שְׁפָתוֹב
6 בְּמִצְוֹת שִׁבְת, "כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים
7 עָשָׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת
8 הָאָרֶץ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שִׁבַת
9 גּו'"²², וְדָבָרֵי הַכְּתוּב שֶׁה' בְּרָא אֶת
10 הָעוֹלָם בְּשֵׁשֶׁת יָמִים מִזְכִּירִים אֶת
11 הָעוֹבְדָה שֶׁה' הוּא בּוֹרֵא הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ
12 מִפְּלִ-מְקוֹם, גְּבִי אֲנֹכִי ה' וְגו'²², מִפְּלִ-מְקוֹם,
13 אֲלֹמִיד שְׂבוּחָה הִיא הַפְּתִיחָה
14 וְהַהֲתַלְחָה שֶׁל עֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת נִזְכָּר
15 רַק אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
16 מִצְרַיִם, וְלֹא נִזְכָּר בְּרֵאֵת
17 שָׁמַיִם וָאָרֶץ וְחִזְרוֹת הַשְּׂאֵלָה מֵהוּ
18 הַטַּעַם לַכֵּן, וְהָרִי בְּרֵאֵת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
19 הִיא פְּלֵא וְחִידוּשׁ גְּדוֹל יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר
20 יִצְיַאת מִצְרַיִם?.
- 21 אֵף הֶעֱנִין הוּא, שֶׁבְּרֵאֵת
22 שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִמְשָׁכַת מִבְּחִינַת
23 דְּבוּר הָעֲלִיּוֹן, כְּמֹאמַר
24 רַבּוֹתֵינוּ ז"ל²³ "בְּעֲשָׂרָה
25 מֵאֲמָרוֹת אִמְרִיה וְדִיבּוּר נִבְרָא
26 הָעוֹלָם", שֶׁהִיא בְּחִינָה
27 אַחֲרוֹנָה, בְּעֵשֶׂר הַסְּפִירוֹת
28 שֶׁבְּאִמְצַעוֹתֵי הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא פּוֹעֵל
29 וּמְתַגַּלֵּה בְּחִינַת הַמְּלָכוּת שְׁעִינֵיהָ
30 לְגַלּוֹת וְלַהֲסַפֵּיעַ אֶת הָאוֹר הָאֱלוֹקִי
31 לְמַטָּה, כִּשֶׁם שֶׁבְּאִדָּם הִדְּיּוּבֵר הוּא
32 הָאִמְצַעִי שֶׁמִּבְּטָא וּמְגַלֵּה הַחֻצְצָה אֶת
33 תּוֹכֵן הַשֶּׁכֶל וְהוֹרֵשׁ שֶׁל הָאָדָם (וְכַפִּי
34 שְׁנֵרְמוּ גַם בְּכַתּוּב "בְּאֲשֶׁר דָּבָר מִלֵּךְ
35 שִׁלְטוֹן", וְכִשֶׁם שֶׁהַמֶּלֶךְ שׁוֹלֵט
36 בְּאִמְצַעוֹת הוֹרָאוֹת וּפְקוּדוֹת שֶׁהוּא
37 מִבְּטָא בְּדִיבּוּר, כֵּן עֲנִיין הִדְּיּוּבֵר שֶׁל
38 הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, כְּבִיכּוֹל, הוּא סְפִירַת
39 הַמְּלָכוּת). וְיִתִּירָה מִזֶּה, לֹא זו
40 בְּלִבְד שֶׁבְּרֵאֵת שָׁמַיִם וָאָרֶץ נִמְשָׁכַת
41 מִבְּחִינַת דִּיבּוּר הָעֲלִיּוֹן, בְּחִינַת מְלָכוּת,
42 שֶׁהִיא הַבְּחִינָה הַתַּחְתּוֹנָה בְּיוֹתֵר בְּעֵשֶׂר
43 הַסְּפִירוֹת אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְעֵיל שֶׁהִמְשָׁכָה בְּעוֹלָמוֹת
- מִבְּחִינַת הַמְּלָכוּת עֲצֻמָּה הִיא (לֹא מִבְּחִינַת פְּנִימִיּוֹת הַמְּלָכוּת,
אֲלֵא) מִבְּחִינַת חִיצוֹנִיּוֹת הַמְּלָכוּת בְּלִבְד. אֲבָל הֶעֱנִין
דִּיִּצְיַאת מִצְרַיִם הוּא עַל-יְדֵי בְּחִינַת אֲנֹכִי, כְּכַתּוּב בְּתַחֲלֵיל הַפְּסוּק
"אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ" שֶׁהוּא בְּחִינַת "אֲנֹכִי"
שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בְּעֲצֻמּוֹ, שְׁנַעֲלָה
מֵאֲד מִבְּחִינַת הַמְּלָכוּת וְהִינּוּ, לְפִי
שִׁיִּצְיַאת מִצְרַיִם הִיא הִיִּצְיַאת מִצְרַיִם וְאֵף
מֵהִמְצִירִים וְגִבּוּלִים שֶׁל סָדֵר
הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת בְּשׁוֹנָה מִבְּחִינַת
הַמְּלָכוּת שֶׁהִיא בְּתוֹךְ הַגְּדִירִים
וְהַגְּבוּלוֹת, "מִצְרַיִם" שֶׁל סֵדֵר
הַהֲשַׁתְּלָשְׁלוֹת.
וְזָהוּ גַם הַחֲלוּק הַהִבְדֵּל שֶׁבִּין
עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת שֶׁמְתַחֲלִילִים
בְּאֲל"ף (אֲנֹכִי) לְבְּרֵאֵת
שָׁמַיִם וָאָרֶץ שֶׁמְתַחֲלִילָה
בְּבִי"ת (בְּרֵאֵשִׁית), כִּי הִבִּי"ת
לְשׁוֹן "בֵּית" הוּא עֲנִין בְּחֻמְקָה
וְכִנָּה בֵּית²⁴, בְּחִינַת הַחֻמְקָה
בְּלִבְד, אֲבָל הָאֲל"ף הוּא
אוֹתִיּוֹת פְּלֵא²⁵, שֶׁלְּמַעְלָה
מֵהַחֻמְקָה שֶׁהִיא "פְּלֵא" עֲנִיין דָּבָר
שֶׁלְּמַעְלָה מִהַבְּנָה וְהַשְּׂגָה שְׂכִלִית (כִּשֶׁם
שֶׁבְּכּוֹחוֹת הַנֶּפֶשׁ כּוֹחַ הַשֶּׁכֶל הוּא אִמָּנֵם
כּוֹחַ נַעֲלָה אֲבָל כּוֹחַ הָרַעְיוֹן הוּא לְמַעֲלָה
מִהַשֶּׁכֶל), וְנִמְצָא שִׁיִּצְיַאת מִצְרַיִם,
"אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם", נַעֲלָה מֵעִיין בְּרֵאֵת שָׁמַיִם
וָאָרֶץ, "בְּרֵאֵשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת
הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ", וְלִכֵּן עֲשֶׂרֶת
הַדְּבָרוֹת נִפְתַּחוּת בְּעִיין יִצְיַאת מִצְרַיִם.
(ד) וְזָהוּ שֶׁאֲמָרוּ חֻמְקֵינוּ ז"ל
מִשְׁבַּחַר הַקֶּב"ה בְּעוֹלָמוֹ קָבַע
בוֹ רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים, וְכִשְׁבַּחַר
בְּיַעֲקֹב וּבְנָיו קָבַע בוֹ רֵאשׁ
חֲדָשׁ שֶׁל גְּאוּלָּה, שְׁזָהוּ
כְּלָלוֹת הַחֲלוּק הַהִבְדֵּל הַכִּלְלִי
שֶׁבִּין הַמַּהוֹת וְהַתּוֹכֵן שֶׁל הַחֲדָשִׁים
תִּשְׁרִי וְנִיֶּסֶן, דְּכִיּוֹן שֶׁבְּתִשְׁרִי נִבְרָא הָעוֹלָם, הָרִי
קְבִיעַת רֵאשֵׁי חֲדָשִׁים מִשְׁבַּחַר בְּעוֹלָמוֹ הִיא
בְּאִפְּן שֶׁתִּשְׁרִי הוּא הַחֲדָשׁ הָרֵאשׁוֹן, וְכִשְׁבַּחַר
כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר לְעֵיל שֶׁהִמְשָׁכָה בְּעוֹלָמוֹת

1 קבע בו הקדוש-ברוך-הוא בעולמו ראש חדש של גאולה, שהוא
 2 חדש ניסן ומאז הבחירה בני ישראל - יעקב ובניו, ניסן הוא החודש
 3 הראשון.
 4 והענין בזה, דהנה פתיב²⁶ ויקהלו גו' בני ישראל נאספו אל
 5 המלך שלמה] בירח האתנים
 6 בחודש תשרי פתג בחג הסוכות
 7 הוא החדש השביעי, ומביא
 8 רש"י בפירושו על הפסוק מה
 9 שפתוב ב'תרגום יונתן'
 10 בירחא דעתיקנא דקרן ליה
 11 ירחא קדמא, בחודש שהעתיקים
 12 (הזקנים) קראו לו החודש הראשון
 13 וכען הוא ירחא שביעאה,
 14 וכעת הוא (חודש תשרי) החודש
 15 השביעי, וכעת היינו משנתנה
 16 תורה, וכתוב בניסן ועל חודש
 17 ניסן כתוב בתורה שהוא ראש
 18 חדשים, אם כן מעכשיו נקרא
 19 תשרי שביעי.
 20 וצריך להבין, מפני מה היה
 21 תחלה תשרי ירחא קדמא
 22 החודש הראשון ואחר-כך נעשה
 23 ניסן חדש הראשון?
 24 ואם מפני שהגאולה היתה
 25 בניסן, לכן נקרא ניסן ראשון
 26 לחדשי השנה, ואם נאמר
 27 שהסיבה לכן שחודש ניסן נקרא
 28 החודש הראשון היא משום שבחודש
 29 זה הייתה הגאולה והיציאה ממצרים
 30 הרי הא גופא קשיא, זה עצמו
 31 קשה ודורש ביאור למה לא היתה
 32 הגאולה בחדש תשרי אלא
 33 דווקא בחודש ניסן. ובפרט
 34 שבתשרי היתה אתחלתא
 35 דגאולה, ההתחלה של הגאולה
 36 ממצרים בניסן, הייתה בחודש תשרי
 37 כמאמר רבותינו ז"ל²⁷ שכבר
 38 בראש השנה בטלה עבודה
 39 מאבותינו במצרים, ואם כן,
 40 מאחר שכבר מצינו שיש קשר בין היציאה ממצרים לחודש תשרי למה
 41 לא היתה הגאולה בתשרי וגם לא בחדשים הבאים עד חודש ניסן
 42 שהוא דווקא נקרא חדש של גאולה?
 43 אף הענין הוא²⁸, שחדש תשרי שבו נברא העולם יש בו

44 ההגבלה דגדרי העולם כפי שהוא מצד סדר ההשתלשלות
 45 העולם הזה נברא כעולם מוגדר עם גדרים והגבלות מיוחדות לו (גדרי הזמן,
 46 המקום וכל שאר הדברים המאפיינים נברא מדוד ומגובל) וההגבלות והגדרים
 47 הם כתוצאה מכך שהאור האלוקי שמהווה, מקיים ומחיה את העולם הוא אור
 48 שנמשך ויורד מלמעלה למטה בדרך
 49 של 'השתלשלות' (כמו טבעות של
 50 שרשרת האחוות זו בזו) מדרגה
 51 לדרגה, הליך שבמהלכו האור הולך
 52 ומתמעט, הולך ונעשה יותר מצומצם.
 53 ובזה בגדרים ובהגבלות של העולם
 54 נכלל גם הענין דבחר
 55 בעולמו, היינו הבחירה של הקדוש-
 56 ברוך-הוא בעולם היא באופן כזה
 57 שעם היותו עניין הבחירה
 58 למעלה מהתהוות העולם,
 59 הרי זה עדין בגדרי סדר
 60 ההשתלשלות ולא למעלה מזה.
 61 דהנה, התהוות העולם ובריאתו
 62 מאין ליש היא מפחינת המלכות
 63 (פנ"ל), שדרכה האור האלוקי עובר
 64 ויורד לברוא עולמות מוגבלים
 65 והבחירה של הקדוש-ברוך-הוא
 66 בעולמו הוא ענין המשכת
 67 ספירת היסוד בספירת
 68 המלכות²⁹ כמבואר בחסידות
 69 ש"בחירת" הקדוש-ברוך-הוא
 70 בעולמות והתגלות הרצון לברוא את
 71 העולם כפי שהוא כעת, עולם של
 72 'תיקון' שבו האורות האלוקיים כלולים
 73 זה בזה ומאחדים זה עם זה הוא ענין
 74 ה'יחוד', התקשרות והתאחדות של
 75 המידות העליונות שהסיוס והחותם
 76 שלהם הוא מידת היסוד עם מידת
 77 המלכות (בניגוד למצב שהיה לפני
 78 הבחירה בעולם באופן של 'תיקון',
 79 היינו בעולם התווה שבו אין יחוד
 80 והתחברות והתכללות של האורות זה
 81 עם זה). וענין זה (הבחירה
 82 בעולמו עצם הרצון שיהיה עולם
 83 כזה שלמעלה מהתהוות העולם בפועל) הוא על-דרך מאמר
 84 רבותינו ז"ל³⁰ בתחלה עלה במחשבה העליונה לברא את
 85 העולם במדת הדין, ואחר-כך כשראה הקדוש-ברוך-הוא שאין
 86 העולם יכול להתקיים אם מידת הדין תלוט שיתף עמו כביאה את מידת

(26) מלכים-א ח, ב. (27) ר"ה יא, א.ב. (28) בהבא לקמן - ראה גם ד"ה החודש עטר"ת; ה'ש"ת (סה"מ עטר"ת ע' שלב ואילך; ה'ש"ת ע' 28 ואילך). (29) ראה סה"מ אע"ת ע' קל. וראה סה"מ תרס"ה ע' קי ואילך. (30) פסיקתא רבתי פ"מ, ב.

החודש הזה לכם ראש חודשים וגו'

ביאור בדרך אפשר

1 הַרְחַמִּים, כְּמוֹ שִׁפְתוֹיב³¹ בְּיוֹם עֲשׂוֹת הַיּוֹי אֱלֹקִים אֲרָץ
 2 וְשִׁמְיִם הֵינּוּ שֶׁהַבְּרִיאָה הֵייתָה עַל יַדִּי שִׁתּוּף שְׁנֵי הַשְּׁמוֹת יַחַד, גַּם שֵׁם הַיּוֹי
 3 מִידַת הַרְחַמִּים וְגַם שֵׁם אֱלֹקִים מִידַת הַדִּין. אֲמַנְם, גַּם לְאַחֲרֵי
 4 הַבְּחִירָה בְּעוֹלָמוֹ, וְלִמְרוֹת שֶׁהַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא אֵכָן רוֹצֵה כְּעוֹלָם הַזֶּה
 5 יִשְׁנָה עֲדֵינָן הַהִגְבְּלָה דְסִדְרָה
 6 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, וְלִכְּן בְּגַלְל שָׁכַל
 7 בְּרִיאָתוֹ וְחִיתוֹ הִיא עַל-יַדִּי אוֹר
 8 שֶׁנִּשְׁמַשׁ וְיוֹרֵד בְּסִדְרֵי הַשְּׁתַלְשׁוֹת שֶׁבֵּא
 9 בְּמִדְיָה וּבְהִדְרָגָה, הַרִי מִצַּד גְּדוּרֵי
 10 הָעוֹלָם עֲצֻמוֹ לֹא יִכּוֹל לְהִיּוֹת
 11 הָעֲנִיָּן דִּיִּצְיָאָת מִצְרִים, יִצְיָאָה
 12 מִהַמִּצְרִים וְגִבּוּלִים שֶׁל סִדְרֵי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת. וְזֶהוּ
 13 הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת שֶׁהֵרִי מִדִּידוֹת
 14 וְהַגְּבֻלוֹת אֵלּוּ הֵם כֹּל מֵהוֹתוֹ שֶׁל
 15 הָעוֹלָם. וְזֶהוּ שִׁפְרָא־שֵׁ הַשְּׁנָה
 16 בְּחֹדֶשׁ תְּשׁוּבָה שֶׁמִּבְּטָא אֶת עֲנִיָּן בְּרִיאָת
 17 הָעוֹלָם מִצַּד עֲצֻמוֹ רַק בְּטָלָה
 18 עֲבוּדָה מֵאַבּוֹתֵינוּ בְּמִצְרַיִם,
 19 וְהֵינּוּ, שֶׁהַגְּלוּי דְרָא־שֵׁ הַשְּׁנָה
 20 שֶׁהוּא אֲמַנְם גִּילּוּי נַעֲלָה בִּיטוּר אֲבָל
 21 עֲדֵינָן מְדוּבָר בְּתוֹךְ הַגְּדִירִים שֶׁל סִדְרֵי
 22 הַשְּׁתַלְשׁוֹת פְּעַל רַק לְכַטֵּל
 23 הָעֲבוּדָה מִהֵם, אֲבָל לֹא
 24 לְצִיאָת מִמִּצְרַיִם לְגַמְרֵי דְבַר
 25 שֶׁאִפְשָׁר רַק עַל-יַדִּי בִּיטוּל מוֹחֵלֵט שֶׁל
 26 הַגְּדִירִים וְהַהִגְבּוּלוֹת. וְרַק כְּשֶׁבָחַר
 27 בְּיַעֲקֹב וּבְנָיו כֹּאשֶׁר לֵאחֹר הַבְּחִירָה
 28 כְּעוֹלָם הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא בָּחַר וְגִילָה
 29 אֶת רִצּוֹנוֹ הַפְּנִימִי בִיעֲקֹב וּבְנָיו קִבְּעַ
 30 בּוֹ כְּעוֹלָם רֵאשׁ חֲדָשׁ שֶׁל
 31 גְּאוּלָּה, חֲדָשׁ נִיסָן, שֶׁבּוֹ
 32 נִמְשָׁךְ מִבְּחִינַת הַתְּפָאֲרָת,
 33 מִידַתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ שֶׁהִיא מִידַת
 34 הַרְחַמִּים (לֵאחֹר שֶׁבְּתַחֲלִילָה, הֵינּוּ כְּפִי
 35 שֶׁהָעוֹלָם הוּא מִצַּד עֲצֻמוֹ, עַל־הַ
 36 בְּמַחֲשָׁבָה שֶׁהַבְּרִיאָה הוּיָה מִמִּדַּת הַדִּין בְּלִבָּד) וְלִמְעַלָּה יוֹתֵר, מְקוּר עַל־הַ
 37 עוֹר יוֹתֵר מִמִּדַּת הַתְּפָאֲרָת שֶׁעַם כֹּל מַעֲלָתָה הֵרִי הִיא חֵלֶק מִסִּדְרֵי הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת)
 38 עַד לְבְּחִינַת הָאוֹר שֶׁלִּמְעַלָּה מִהַשְּׁתַלְשְׁלוֹת, שְׁעַל-יַדִּי-זֶה
 39 כִּכּוֹחַ גִּילּוּי הָאוֹר שֶׁלִּמְעַלָּה מִהַמִּדְיָה וְהַהִגְבְּלָה שֶׁל סִדְרֵי הַשְּׁתַלְשׁוֹת נַעֲשֶׂה
 40 הָעֲנִיָּן דִּיִּצְיָאָת מִצְרִים יִצְיָאָה מִהַמִּצְרִים וְהַגְּבּוּלִים וּמִתַּן-תּוֹרָה.
 41 וְזֶהוּ הָאִמּוֹר לְעִיל שֶׁבְּחֹדֶשׁ נִיסָן יֵשׁ תְּהַלְלוֹת שֶׁל מִידַת הַרְחַמִּים (תְּפָאֲרָת,
 42 מִידַתוֹ שֶׁל יַעֲקֹב אֲבִינוֹ) הוּא גַּם הָעֵלּוּי הַמַּעֲלָה וְהִיתְרוֹן דְּנִיסָן לְגַבִּי

ביאור בדרך אפשר

תְּשׁוּבָה, שֶׁבְּתְשׁוּבָה הוּא רֵאשׁ הַשְּׁנָה שֶׁהוּא יוֹם הַדִּין, כִּמְבוֹאֵר
 בְּדַבְּרֵי חֲכָמֵינוּ ז"ל שְׁבִיּוֹם זֶה הָאָדָם וְכֹל הָעוֹלָם נִדּוּן עַל הַשְּׁנָה הַבָּאָה, וְאַף
 שֶׁאִמְרוּ חֲכָמֵינוּ ז"ל בְּמִדְרַשׁ שְׁעַל-יַדִּי תְּקִיעַת שׁוֹפָר הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
 עוֹמֵד מִכְּפָא דִּין וְיוֹשֵׁב עַל כְּפָא רְחֻמִּים³², וְאֵם כֵּן לְכַאוּרָה גַּם
 רֵאשׁ הַשְּׁנָה, חֹדֶשׁ תְּשׁוּבָה, שִׁיךְ לְמִדַּת
 הַרְחַמִּים, מִכְּלֵ-מְקוֹם הַרִי זֶה
 בְּחִינַת מְשַׁפְּט, לְמִדַּת שֶׁבְרָאשׁ
 הַשְּׁנָה יֵשׁ גַּם הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל מִידַת
 הַרְחַמִּים, עֲדֵינָן בְּאוֹפֵן כִּלְלִי הוּא יוֹם
 דִּין כִּי הַתְּעוֹרְרוֹת וְהַתְּגַלּוֹת הַרְחַמִּים
 הִיא בְּדֶרֶךְ מִשְׁפָּט וְהֵינּוּ, שֶׁהַגְּלוּי
 שֶׁנִּמְשָׁךְ מִלְּמַעְלָה עִם הִיּוֹתוֹ גִּילּוּי
 מִמִּדַּת הַרְחַמִּים הוּא לְפִי אִפְּן
 בְּהַתְּאֵם וּבְמִדְיָה שֶׁל עֲבוּדַת הָאָדָם
 בְּאִפְּן שֶׁל אֲתַעְרוּתָא דְלַתְּמָא,
 הַתְּעוֹרְרוֹת (שֶׁל הָאָדָם מִצַּד עֲצֻמוֹ)
 מִלְּמַטָּה (בְּשׁוּנָה מִ"אַתְעוּרָתָא דְלַעֲיָלָא"
 שֶׁהִיא הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁנִּגְרַמָּה עַל-יַדִּי
 הַתְּעוֹרְרוֹת מִלְּמַעְלָה) וְלִכְּן הַרִי זֶה
 בְּמִדְיָה וְהַגְּבְּלָה שֶׁהֵרִי מוֹכֵן
 שֶׁהַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁבָּאָה עַל-יַדִּי הָאָדָם
 עֲצֻמוֹ הִיא מוֹגְבֵלֵת לְפִי כּוֹחוֹ וְיִכּוֹלְתוֹ
 שֶׁל הָאָדָם עַד כִּמָּה שֶׁהוּא מְסוּגֵל לְהַבִּין
 וְלַהֲרִישׁ וְכַד, וְלֹא יוֹתֵר וְעַל-דֶּרֶךְ
 שֶׁגַּם לְאַחֲרֵי שֶׁשְׁתַּף עִמּוֹ מִדַּת
 הַרְחַמִּים, יִשְׁנֵן הַהִגְבְּלוֹת
 שֶׁמִּצַּד גְּדִירֵי הָעוֹלָם כִּשֶׁם
 שֶׁמִּצַּעֲנוֹ בְּבְרִיאָה שֶׁגַּם לֵאחֹר שֶׁהַקְּדוּשׁ-
 בְּרוּךְ-הוּא שִׁתּוּף אֶת מִידַת הַרְחַמִּים עִם
 מִידַת הַדִּין עֲדֵינָן נִבְרָא וְנִשְׂרָף בְּמֵהוֹתוֹ
 עוֹלָם מְדוּר וּמוֹגְבֵל, אֶף-עַל-פִּי שֶׁרַק
 מִידַת הַדִּין הִיא מִידָה שֶׁל צִמְצוּם
 וְהַגְּבֻלָה, כִּי מִידַת הַרְחַמִּים מִתְּלַבֶּשֶׁת
 וּפּוֹעֵלֶת בְּתוֹךְ הַמִּדְיָה וְהַהִגְבְּלָה, וְכֵן
 גַּם בְּעִנְיָן זֶה – הַהִתְגַּלּוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת
 שֶׁל מִידַת הַרְחַמִּים בְּרֵאשׁ הַשְּׁנָה, לֵאחֹר תְּקִיעַת שׁוֹפָר, לֹא מִשְׁנָה אֶת מֵהוֹתוֹ
 שֶׁל יוֹם זֶה כִּיּוֹם דִּין, מֵהַ-שְּׂאִינ-כֵּן חֲדָשׁ נִיסָן שֶׁבּוֹ נִגְּאָלוּ יִשְׂרָאֵל
 מִמִּצְרַיִם (לֹא מִצַּד זְכוּתָם, כִּי שֶׁהַהִתְגַּלּוֹת וְהַתְּעוֹרְרוֹת הַרְחַמִּים הִיא
 לֹא בְּהַתְּאֵם לְכּוֹחַם וְלֹא לְפִי מַעֲלָתָם שֶׁל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱלָא) מִצַּד חֲסִדּוֹ
 שֶׁל הַקֶּבֶ"ה³³ בְּעֲצֻמוֹ, שֶׁזֶּהוּ עֲנִיָּן הַגְּלוּי וְהַהֲאָרָה הָאֱלוּקִית
 מִלְּמַעְלָה שֶׁנִּמְשָׁךְ בְּאִפְּן שֶׁל אֲתַעְרוּתָא דְלַעֲיָלָא, הַתְּעוֹרְרוֹת
 מִלְּמַעְלָה, לֹא מִצַּד הָאָדָם מִלְּמַטָּה, וְלִכְּן גִּילּוּי הָאֱלוּקוֹת מִלְּמַעְלָה וְהַפְּעוּלָה

פרש"י בראשית א, א. 31) בראשית ב, ד. 32) פסיקתא דר"כ פיסקא כג (בחודש השביעי). ויק"ר פכ"ט, י. 33) ראה גם שמו"ר פ"ו, ד.

1 וההשפעה שלו על נפש האדם הוא למעלה מהמדידה וההגבלה
 2 דסדר השתלשלות³⁴ והוא גילוי ללא גבולות וגדרים ולכן בכוחו להביא
 3 את יציאת מצרים שתוכנה הוא יציאה מהגדרים והגבולות של האדם והעולם.
 4 (ה) והנה מצד המעלה דניסן לגבי תשרי, כמבואר לעיל בהרחבה
 5 תהיה גם הגאולה העתידה
 6 בניסן דוקא. והענין בזה³⁵, 1 דלעילא, ולכן הוא למעלה מהמדידה וההגבלה
 7 דהנה, בגמרא³⁶ יש פלוגתא 2
 8 מחלוקת בין רבי אליעזר ורבי 3 (ה) והנה מצד המעלה דניסן לגבי תשרי, תהיה
 9 יהושע, דרבי אליעזר 4 גם הגאולה העתידה בניסן דוקא.
 10 סבירא ליה סובר דבניסן 5 והענין בזה³⁵, דהנה, בגמרא³⁶ יש פלוגתא בין
 11 נגאלו בני ישראל ממצרים 6 רבי אליעזר ורבי יהושע, דרבי אליעזר סבירא-
 12 ובתשרי עתידין להגאל 7 ליה דבניסן נגאלו ובתשרי עתידין להגאל, ורבי
 13 מהגלות האחרונה, ורבי יהושע 8 יהושע סבירא ליה דבניסן נגאלו ובניסן עתידין
 14 סבירא ליה סובר דבניסן 9 להגאל. ואזדו לשיטתיהו בפלוגתתם באפן
 15 נגאלו בני ישראל ממצרים ובניסן 10 הגאולה³⁷, דרבי אליעזר סבירא ליה אם ישראל
 16 עתידין להגאל מהגלות האחרונה. 11 עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, ולכן
 17 ואזדו לשיטתיהו בפלוגתתם 12 סבירא ליה דבתשרי עתידין להגאל, כי אז
 18 רבי אליעזר ורבי יהושע הולכים 13 מתקבלת התשובה ביתר שאת³⁸. ורבי יהושע
 19 לשיטתם במחלוקת שלהם באפן 14 סבירא ליה דכתבי³⁹ לא בכסף תגאלו, לא
 20 הגאולה³⁷ כיצד תהיה הגאולה 15 בתשובה ומעשים טובים (דאפילו אין עושין
 21 העתידה לבוא, דרבי אליעזר 16 תשובה נגאלין⁴⁰), ולכן סבירא ליה שבניסן
 22 סבירא ליה סובר אם ישראל 17 עתידין להגאל, כמו ביציאת מצרים שלא נגאלו
 23 עושין תשובה נגאלין ואם 18 מצד זכותם, אלא על-ידי הגלוי מלמעלה מצד
 24 לאו אין נגאלין, ולכן כיוון 19 חסדו של הקב"ה. ויש להוסיף, שזהו גם תכן
 25 שלפי דעתו הגאולה העתידה תבוא 20 פלוגתתם בנוגע לכללות ההשפעה בעולם⁴¹,
 26 על-ידי תשובה סבירא ליה רבי 21 דרבי אליעזר סבירא ליה סובר דבתשרי עתידין
 27 אליעזר סובר דבתשרי עתידין 22 ממימי אוקינינוס (ממים של מטה ולא ממים של
 28 להגאל, כי אז בתשרי, במיוחד 23 מעלה) הוא שותה, שנגמר⁴² "ואד יעלה מן
 29 בעשרת ימי תשובה, מתקבלת 24 הארץ (ששתה בארץ ועלה) והשקה את כל פני
 30 התשובה ביתר שאת³⁸ יותר 25 האדמה", דהינו, שההשפעה מלמעלה היא על-
 31 מאשר בכל שאר ימות השנה. ורבי 26 ידי הקדמת אתערוותא דלתתא, מלמטה למעלה
 32 יהושע סבירא ליה סובר 27 (על-דרך עבודת התשובה), ורבי יהושע סבירא-
 33 דכתיב³⁹ לא בכסף תגאלו, 28 ליה כל העולם כולו ממים העליונים הוא
 34 ויש לפרש את הפסוק במובן זה 29 שותה, שנגמר⁴³ "למטר השמים תשתה מים",
 35 שהגאולה העתידה לא תבוא בזכות 30 דהינו, שעיקר ההשפעה היא באפן של
 36 שבני ישראל יהיו ראויים לה כמו 31 העליונים הוא שותה, ועיקר
 37 תשלום בכסף על רכישה, היינו 32 החיות והשפע היא ממי הגשמים
 38 שהגאולה תבוא לא בתשובה 33 שותה מים", דהינו, 43 "למטר השמים
 39 ומעשים טובים (דאפילו אין 34 והמשמעות הרוחנית של הדברים היא
 40 עושין תשובה נגאלין⁴⁰), 35 שעיקר ההשפעה של החיות
 41 ולכן סבירא ליה סובר רבי 36 שעיקר ההשפעה של החיות

(34) ראה גם ד"ה החודש תשל"ה (תורת מנחם - ספר המאמרים אדר ע' צו ואילך). (35) ראה גם ד"ה החודש באוה"ת שם ע' רס ואילך. סד"ה הנ"ל תרנ"ד (סה"מ תרנ"ד ע' קלח). ד"ה הנ"ל תשל"ה. ועוד. (36) ר"ה יא, רע"א. (37) סנהדרין צו, סע"ב. (38) רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ו. (39) ישע"י נב, ג. (40) פרש"י סנהדרין שם. (41) תענית ט, ב (ובפרש"י). (42) בראשית ב, ו. (43) עקב, יא, יא.

החודש הזה לכם ראש חודשים וגו'

ביאור בדרך אפשר

ביאור בדרך אפשר

1 האלוקית לעולם הזה היא באפן של אתערותא דלעילא מצד
2 עצמה ולא בעקבות התעוררות מצד האדם וזאת בהתאם לשיטתו האמורה
3 לגבי הגאולה שתבוא בניסן, זמן ההתגלות האלוקית מלמעלה.
4 והנה, אף שבגמרא יש פלוגתא מחלוקת אם בתשרי עתידין
5 להגאל או בניסן עתידין
6 להגאל, מפל-מקום, 1 אתערותא דלעילא מצד עצמה. והנה, אף
7 במדרש⁵ הכריע וסתם בצורה 2 שבגמרא יש פלוגתא אם בתשרי עתידין להגאל
8 סתמית מבלי לפרט ולהזכיר שיש 3 או בניסן עתידין להגאל, מפל-מקום, במדרש⁵
9 מחלוקת בדבר כרבי יהושע 4 הכריע וסתם כרבי יהושע דבניסן עתידין
10 דבניסן עתידין להגאל⁴⁴. 5 להגאל⁴⁴. והוא מצד המעלה דניסן לגבי תשרי,
11 והוא הסיבה לכך שהמדרש מקבל 6 שפענו גילוי מלמעלה באפן של אתערותא
12 את דעת רבי יהושע כדבר מוחלט 7 דלעילא, ולכן הוא למעלה מהמדידה וההגבלה
13 ואפילו לא מזכיר שקיימת דעה אחרת 8 דלעילא, ולכן הוא למעלה מהמדידה
14 היא מצד המעלה דניסן לגבי 9 תשרי, כמבואר לעיל שפענו של
15 תשרי, ניסן הוא גילוי מלמעלה 10 באפן של אתערותא דלעילא,
16 חודש ניסן הוא גילוי מלמעלה 11 ידי הקדמת אתערותא דלתתא דוקא, לגבי
17 באפן של אתערותא דלעילא, 12 אתערותא דלעילא מצד עצמה. כמבאר⁴⁵ בענין
18 ולכן הוא למעלה מהמדידה 13 אשה מזרעת תחלה יולדת זכר⁴⁶, שעל-ידי
19 וההגבלה דסדר השתלשלות, 14 הקדמת אתערותא דלתתא (אשה מזרעת תחלה)
20 כנ"ל. 15 אזי נמשך הגילוי מלמעלה בבחינת פנימיות,
21 אמנם עדין צריך להבין, לגופו 16 ויש לו קיום ותקף (יולדת זכר), מה-שאין-כן
22 של עניין מדוע באמת חודש ניסן שבו 17 כשאיש מזריע תחלה, שנמשך הגילוי מלמעלה
23 יש התעוררות מלמעלה עדיף על חודש 18 ללא הקדמת אתערותא דלתתא, אזי יולדת
24 תשרי שבו יש התעוררות מצד האדם 19 נקבה, שהגילוי הוא בבחינת חיצוניות בלבד,
25 שהרי ידוע שאמנם יש מעלה 20 ואין לו קיום ותקף (על-דרך תש כחו כנקבה⁴⁷),
26 ויתרון ב"אתערותא דלעילא" כי היא 21 וכיון שבניסן עתידין להגאל, באפן של
27 מעל ומעבר למדידות ולהגבלות של 22 אתערותא דלעילא שפאה
28 האדם ושל העולם, אך מצד שני ידוע 23 על-ידי הקדמת אתערותא
29 שיש גם מעלה ויתרון 24 דלתתא דוקא, לגבי
30 באתערותא דלעילא שפאה 25 אתערותא דלעילא מצד
31 על-ידי הקדמת אתערותא 26 דלתתא דוקא, לגבי
32 דלתתא דוקא, לגבי 27 הגילוי ממקום נעלה מאד, שזהו ענין והוא
33 אתערותא דלעילא מצד 28 יכולת אשה יולדת זכר. אף הענין הוא,
34 עצמה כי באופן כזה האדם הוא כלי 29 שלעתידי-לבא כתיב⁴⁸ ולציון יאמר איש ואיש
35 ראוי ומוכן לקלוט כראוי את 30 יולד בזה והוא יכולת עליון, והינו, שיהיה
36 ה"אתערותא דלעילא". כמבאר⁴⁵ 31 הגילוי ממקום נעלה מאד, שזהו ענין והוא
37 בחסידות פענין המשמעות הרחנית 32 יכולת עליון, ולכן ענין והוא
38 הפנימית של דברי חכמינו ז"ל אשה 33 איש מזריע תחלה, יהיה נולד איש (זכר).
39 שעניינה הוא 'מקבל' של השפע 34 גורמת המשכה של התעוררות מלמעלה,
40 מלמעלה מזרעת תחלה היינו 35 לישן הכתוב "איש ואיש יולד"
41 התעוררות מלמעלה יולדת זכר⁴⁶ גורמת המשכה של התעוררות מלמעלה,

(44) ראה גם ד"ה הנ"ל תרנ"ד; עטר"ת; ה'ש"ת (סה"מ תרנ"ד ע' קלח; עטר"ת ע' שלב; ה'ש"ת ע' 28. ועוד.) (45) ראה לקו"ת ויקרא ב, ג. תזריע כ, ב. ובכ"מ. (46) ברכות ס, א. פרש"י ויגש מו, טו. (47) ע"פ ברכות לב, א. ועוד. (48) תהלים פז, ה. וראה תו"א מקץ לו, ג ואילך.

43 וְזֶהוּ שְׁבַגְאֵלָה הַעֲתִידָה נֶאֱמַר וְנוֹדָה לָךְ שִׁיר חֲדָשׁ, לְשׁוֹן
 44 זְכָר⁵⁰, וְזֶהוּ גַם דְּיוֹק הַלְשׁוֹן בְּנוֹסח בְּרַכַּת "אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ" הַנֶּאֱמַר לְבִל
 45 הַסֵּדֵר מֵאֲפֵלָה לְשׁוֹן נִקְבָּה לְאוֹר גְּדוּל⁵¹, לְשׁוֹן זְכָר וְלֹא "לְאוֹר"
 46 לְשׁוֹן נִקְבָּה, לְהַדְגִישׁ אֶת מַעֲלַת הַגְּאוּלָּה שֶׁהִיא אוֹר הַחֹדֶר בְּפִנְיֵי
 47 וּבְתוֹקֶף.
 48 וְאִף שְׁמִבְאָר בְּשִׁעְרֵי
 49 אוֹרָה⁵², בְּדִיּוֹק לְשׁוֹן
 50 הַקְּתוּב⁵³ לְיִהוּדִים הֵיטָה
 51 אוֹרָה גו', "אוֹרָה" דְּיִיקָא,
 52 לְשׁוֹן נִקְבָּה, שְׂאוֹרָה הוּא
 53 לְמַעְלָה מ'אוֹר' וְאִם כֵּן הִבִּטּוּ
 54 "מֵאֲפִילָה לְאוֹר" וְלֹא "לְאוֹרָה" אִמּוֹר
 55 לְלַמַּד עַל חִסְרוֹן מְסוּיִים, מְכַל־
 56 מְקוֹם, הַעֲלוּי דְאוֹרָה הוּא
 57 רַק בְּיַחַס לְאוֹר סָתָם, אָבֵל
 58 אוֹר גְּדוּל כְּבִנוּסח הַבְּרִיכָה הָאִמּוֹר
 59 כֹּאן, בְּבִרְכַת "אֲשֶׁר גָּאֲלָנוּ" הוּא
 60 לְמַעְלָה גַם מִבְּחִינַת
 61 אוֹרָה⁵⁴.
 62 וְכֵן תִּהְיֶה לָנוּ, שְׁבַנְיֹסָן
 63 עֲתִידִין לְהַגְאֵל עַל-יְדֵי
 64 מְשִׁיחַ צְדִיקָנוּ בְּגֵאֲלָה
 65 הָאֲמִתִּית וְהַשְּׁלֵמָה שֶׁתִּהְיֶה
 66 גְּאוּלָּה נִצְחִית שְׂאוֹן אַחֲרֶיהָ
 67 גְּלוּת⁵⁰, וְעוֹד לְפִנְיֵי-זֶה לְפָנֵינוּ
 68 הַכְּנִיסָה לְחֹדֶשׁ נִסָּן, בְּעַמְדָנוּ בְּחֹדֶשׁ
 69 אֲדָר. יָקִים מֵה שְׁפָתוֹב בְּמַגִּילַת
 70 אֶסְתֵּר "לְיִהוּדִים הֵיטָה אוֹרָה
 71 וְשִׁמְחָה וְשִׁשׁוֹן וְיִקָּר", הֵן
 72 כְּדִרְשַׁת חֲכָמֵינוּ ז"ל⁵⁵
 73 בְּפִירוּשׁ כְּתוּב זֶה אוֹרָה זֹ
 74 תוֹרָה, שְׁמִחָה זֶה יוֹם טוֹב,
 75 שְׁשׁוֹן זֹ מִילָה, וְיִקָּר אֱלוֹ
 76 תְּפִלִּין (וְכִינּוֹן שְׁהִקְשָׁה
 77 הוֹשׁוּתָה כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה
 78 לְתְּפִלִּין⁵⁶, כְּפִי שֶׁלְמֹדוֹ חֲכָמֵינוּ
 79 ז"ל מֵהַפְּסוּק הָאִמּוֹר בְּמַצּוֹת תְּפִלִּין
 80 – "לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ" הֲרִי
 81 זֶה כּוֹלֵל אֶת כָּל הַתּוֹרָה
 82 כְּלָה), וְהֵן אוֹרָה וְשִׁמְחָה
 83 וְשִׁשׁוֹן וְיִקָּר כְּפִשׁוּטָם, כֵּן
 84 תִּהְיֶה לָנוּ⁵⁷.

1 תְּחִלָּה, וְהַתְּחִלַּת הַהֲתַעֲרוּרוֹת הִיא בְּדֶרֶךְ הַשְּׁפָעָה מִלְּמַעְלָה, "אֲתַעְרוּתָא
 2 דְּלַעֲלֵא", יְהִיָּה נוֹלֵד אִישׁ (זְכָר).
 3 וְהַעֲנִין בְּזֶה, שְׁהַמְעֵלָה שְׁבַאֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא שְׁעַל-יְדֵי
 4 הַקְּדָמַת אֲתַעְרוּתָא דְּלַתְמָא, שֶׁהוֹדוֹת לָהּ הַהֲאָרָה וְהַהֲתַגְלוֹת שֶׁל
 5 ה"אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא" נִקְלַט
 6 בְּפִנְיֵימִיּוֹת, כְּמִבּוֹאֵר לַעֲלֵל, הִיא
 7 דְּוָקָא לְגַבֵּי אֲתַעְרוּתָא
 8 דְּלַעֲלֵא הַבָּאָה מֵעֲצָמָה
 9 לְגַמְרֵי, שְׁלֹא עַל-יְדֵי עֲבוּדָה
 10 מִצַּד הָאֲדָם מִלְּמַטָּה כְּלָל, אִף יֵשׁ
 11 גַם אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא נַעֲלִית
 12 יוֹתֵר, וְהִינּוּ, "אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא"
 13 כּוּן שְׁלֹאֲחֵרֵי הָאֲתַעְרוּתָא
 14 דְּלַעֲלֵא שְׁעַל-יְדֵי הַקְּדָמַת
 15 אֲתַעְרוּתָא דְּלַתְמָא, עִם כָּל
 16 הַיְתִירוֹנוֹת שֶׁלָּהּ אֲזִי נִמְשַׁכַּת
 17 אֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא נּוֹסַפַּת
 18 שְׁהִיא לַעֲלֵא וְלַעֲלֵא יוֹתֵר,
 19 מִמְּקוֹם שְׂאוֹן אֲתַעְרוּתָא
 20 דְּלַתְמָא מֵגַעַת שָׁם כְּלָל, שֶׁהִיא
 21 גַם ה"אֲתַעְרוּתָא דְּלַתְמָא" הַכִּי נַעֲלִית
 22 הִיא מוּגַבֵּלַת לְפִי כּוּחוֹ וְיִכּוּלְתּוֹ שֶׁל
 23 הָאֲדָם וּבְאֲתַעְרוּתָא דְּלַעֲלֵא זֹ
 24 הַשְּׁנִיָּה, שְׁבַאָה אַחֲרֵי ה"אֲתַעְרוּתָא
 25 דְּלַעֲלֵא" הִיא שְׁנִיָּה (שִׁישׁ בַּה יְתִירוֹן
 26 בְּגַלֵּל שֶׁהִיא נִגְרַמַת עַל יְדֵי עֲבוּדַת
 27 הָאֲדָם וְהַעֲבוּדָה שֶׁהָאֲדָם רָאוּי מוּכְשֵׁר
 28 לְקַלּוּט אוֹתָהּ, אֲבֵל יֵשׁ בַּה גַם חֲסִרוֹן
 29 כִּי סוּף סוּף הִיא לְפִי עֵרֶךְ הַתַּעֲרוּרוֹת
 30 שֶׁל אֲדָם מוּגַבֵּל) יִשְׁנֵן ב' /
 31 הַמְעַלּוֹת⁴⁹, שֶׁנִּי הַיְתִירוֹנוֹת גַם יַחַד
 32 הֵן מַעֲלַת הָאוֹר שְׁלֵמַעְלָה
 33 מִמְּהִדִּידָה וְהַהֲגַבְלָה דְּסִדְר
 34 הַשְּׁתַּלְשְׁלוֹת, בְּהִיּוּתָה "אֲתַעְרוּתָא
 35 דְּלַעֲלֵא" שֶׁלָּהּ תְּלוּיָהּ בְּעִבוּדַת הָאֲדָם
 36 וְלֹא מוֹתָאמַת לְפִי מִידָתּוֹ הַמוּגַבֵּלַת
 37 וְהֵן הַמְעַלּוֹת שְׁנִמְשַׁךְ בְּכַחֲנֵינַת
 38 פְּנִימִיּוֹת, וְיֵשׁ לוֹ קִיּוּם וְתִקְוָה,
 39 כִּי הִיא בָּאָה בְּהוֹסַפָּה עַל "אֲתַעְרוּתָא
 40 דְּלַעֲלֵא" קוֹדְמָתָה, שְׁכֵן נִמְשַׁכַּת
 41 בְּעַקְבוֹת "אֲתַעְרוּתָא דְּלַתְמָא" שֶׁל
 42 הָאֲדָם שְׁזָהוּ עֲנִין יוֹלְדַת זְכָר.

(49) ראה גם לקו"ת ש"ש כד, ב. 50) תוד"ה ה"ג ונאמר - פסחים קטז, ב. 51) נוסח ברכת אשר גאלנו - פסחים שם. (52) שער הפורים ד"ה וקבל היהודים פל"ב ואילך (צח, ב ואילך). 53) אסתר ח, טז. 54) ראה גם ספר הערכים-חב"ד (כרך ד) ערך אורה בתחילתו. 55) מגילה טז, ב. 56) קידושין לה, א. ו"ש"נ. 57) נוסח הברלה דמוצש"ק.